

การมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์
ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด

The Participation of the Officers of the Government Pharmaceutical
Organization in the Election of the Board of the Government
Pharmaceutical Organization Saving and Credit Cooperative Limited

ชนาภา พงษ์ไผ่ขำ* จักรวาล สุขไมตรี** บารมีบุญ แสงจันทร์*** สืบสวัสดิ์ วุฒิวรดิษฐ์****
Chanapa Phongphaikham, Jagraval Sukmaitree, Barameeboon Sangchan,
Suebsawad Vuttivoradit

Received: May 5, 2020 Revised: May 18, 2020 Accepted: May 18, 2020

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด 2) เพื่อศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 354 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 20 ท่าน เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.27$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดย

* หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Political Science Program in Politics and Government, College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University.

** วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University.

*** วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabha University

**** วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Innovation and Management, Suan Sunaadha Rajabha University

เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.72$) รองลงมาคือ ด้านการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.49$) ส่วนด้านการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.71$) ตามลำดับ 2) ปัญหาการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด **ด้านการตัดสินใจ** คือ พนักงานองค์การเภสัชกรรมไม่ศึกษาข้อมูลประวัติและนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยเลือกผู้สมัครด้วยความรู้สึกส่วนตัว **ด้านการดำเนินงาน** คือ ขาดการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้พนักงานองค์การเภสัชกรรมรุ่นใหม่ ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ **ด้านการรับผลประโยชน์** คือ พนักงานองค์การเภสัชกรรมมักมองที่ผลประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับ เช่น ต้องการเงินปันผลเยอะ ๆ ดอกเบี้ยเงินฝากสูง ๆ เงินเฉลี่ยคืนมาก ๆ ดอกเบี้ยเงินกู้ต่ำ ๆ **ด้านการประเมินผล** คือ พนักงานองค์การเภสัชกรรมขาดการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ 3) แนวทางการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด **ด้านการตัดสินใจ** ควรมีการรณรงค์ ส่งเสริมให้พนักงานองค์การเภสัชกรรมที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง **ด้านการดำเนินงาน** ควรมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เชิญชวนพนักงานองค์การเภสัชกรรมรุ่นใหม่ ๆ ให้เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน **ด้านการรับผลประโยชน์** ควรมีนโยบายเพิ่มสวัสดิการเงินปันผล มีการให้บริการที่รวดเร็ว **ด้านการประเมินผล** ควรเปิดโอกาสให้พนักงานองค์การเภสัชกรรมที่เป็นสมาชิกได้แสดงความคิดเห็นในการดำเนินงาน และแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบาย

คำสำคัญ (Keywords): การมีส่วนร่วม; การเลือกตั้ง; พนักงานองค์การเภสัชกรรม

Abstract

The purposes of this independent study were: 1) to study the levels of participation of the Officers of the Government Pharmaceutical Organization in the election of the Board of the Government Pharmaceutical Organization Savings and Credit Cooperative Limited; 2) to study problems in participation of the Officers of the Government Pharmaceutical Organization in the election of the Board of the Government Pharmaceutical Organization Savings and Credit Cooperative Limited; and 3) to present the ways of participation of the Officers of the Government Pharmaceutical Organization in the election of the Board of the Government Pharmaceutical Organization Savings and Credit Cooperative Limited. This study used a mixed research method comprising of quantitative and qualitative method.

The samples used in this study are consisted of 354 participants and 20 key informants. The research questionnaire and interview form are used as research instruments to collect data. Statistics used to analyze data consisted of Frequency, Percentage, Mean, and Standard Deviation. The research results showed that: 1) The levels of participation of the Officers of the Government Pharmaceutical Organization in the election of the Board of the Government Pharmaceutical Organization Savings and Credit Cooperative Limited in four aspects, in total, were at moderate level ($\bar{X} = 3.27$). In particular, each aspect can be ranked in order from higher average to lower as follows: Decision making had the highest mean value ($\bar{X} = 3.27$), followed by benefit receiving ($\bar{X} = 3.49$), whereas work operation had the least mean value ($\bar{X} = 2.71$) respectively. 2) With regard to problems in participation of the Officers of the Government Pharmaceutical Organization in the election of the Board of the Government Pharmaceutical Organization Savings and Credit Cooperative Limited, it is found that, in terms of decision making, the Officers of the Government Pharmaceutical Organization did not learn about information, background history and policy of the candidates, and exercise to vote for the candidates based on their own perception. With regard to work operation, there was a lack of public relations in inviting new generations of the Government Pharmaceutical Organization to participate in work operation of the Government Pharmaceutical Organization Savings and Credit Cooperative Limited. There were no public relations about vision, mission, and goal in the operation of the Government Pharmaceutical Organization. With regard to benefit receiving, the Officers of Government Pharmaceutical Organization usually paid attention to returned benefits such as a number of dividends, high deposit interest, high average return, and low interest. With regards to evaluation, the Officers of Government Pharmaceutical Organization had no evaluation in work operation of the Board of Government Pharmaceutical Organization Savings and Credit Cooperative Limited. 3) The ways to participate in the election of the Board of the Government Pharmaceutical Organization Savings and Credit Cooperative Limited are as follows: With regard to decision making, there should be a campaign to support the Officers of Government Pharmaceutical Organization who are members of the cooperative to exercise in voting. With regard to work operation, there should be campaign, public relations and invitation of new generations to participate in work operation

of the Government Pharmaceutical Organization. With regard to benefit receiving, there should be policies to increase dividends and fast services. With regard to evaluation, there should be opportunities for the Officers of Government Pharmaceutical Organization to express ideas in work operation and in policy setting.

Keywords: Participation; Elections; Pharmaceutical Organization Staff

บทนำ (Introduction)

การสหกรณ์ในประเทศไทย มีมูลเหตุสืบเนื่องมาจาก เมื่อประเทศไทยได้เริ่มมีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ มากขึ้นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ระบบเศรษฐกิจของชนบทก็ค่อยๆ เปลี่ยนจากระบบเศรษฐกิจแบบเพื่อเลี้ยงตัวเองมาสู่ระบบเศรษฐกิจแบบเพื่อการค้า ความต้องการเงินทุนในการขยายการผลิตและการครองชีพจึงมีเพิ่มขึ้น ชาวนาที่ไม่มีทุนรอนของตนเองก็หันไปกู้ยืมเงินจากบุคคลอื่นทำให้ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราสูง และยิ่งถูกเอาเปรียบจากพ่อค้านายทุนทุกวิถีทางอีกด้วย ทำให้ทางราชการคิดหาวิธีช่วยเหลือ ด้วยการจัดหาเงินทุน มาให้กู้และคิดดอกเบี้ยในอัตราต่ำ โดยประเทศไทยเริ่มศึกษาวิธีการสหกรณ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2457 และในปี 2458 ได้มีการเปลี่ยนกรมสถิติพยากรณ์เป็นกรมพาณิชย์และสถิติพยากรณ์ ประกอบด้วยส่วนราชการ 3 ส่วน คือ การพาณิชย์ การสถิติพยากรณ์ และการสหกรณ์ การจัดตั้งส่วนราชการสหกรณ์นี้ ก็เพื่อจะให้ผู้มีเจ้าหน้าที่ดำเนินการทดลองจัดตั้งสหกรณ์ขึ้น

จากเหตุการณ์ในปี 2556 ที่สมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่นไม่สามารถถอนเงินของตนเองได้ สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการดำเนินธุรกิจที่ขาดความโปร่งใสและการกำกับดูแลที่เข้มงวด ส่งผลให้สังคมเริ่มตั้งคำถามถึงความมั่นคงและความโปร่งใสในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์แต่ละแห่ง ประกอบกับเกิดการแย่งชิงอำนาจบริหารภายในสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น โดยมีสมาชิกสหกรณ์ฯ ทำหนังสือร้องเรียน สำนักข่าวออนไลน์ไทยพับลิก้า กล่าวหานายศุภชัย ศรีสุภาอักษร อดีตประธานคณะกรรมการดำเนินการ สหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่นกับพวก ยักยอกเงินสหกรณ์ฯ กว่า 10,000 ล้านบาท ทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด ตระหนักถึงความสำคัญของการเลือกตั้งคณะกรรมการเข้ามาบริหารงานของสหกรณ์

องค์การเภสัชกรรมก็เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้ดำเนินการจัดตั้งสหกรณ์ขึ้น โดยใช้ชื่อว่า สหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด โดยแต่ละปีจะมีการเลือกตั้งกรรมการดำเนินการสหกรณ์ ฯ ตามข้อบังคับสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จากรายการกิจการประจำปี 2561 พบว่า คณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด ในปีงบประมาณ 2561 มีคณะกรรมการครบวาระจำนวน 7 คน จึงต้องดำเนินการเลือกตั้งใหม่ โดยมีผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้งจำนวน 18 คน มีสมาชิกผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 3,097 คน และลงทะเบียนเลือกตั้งจำนวน 2,250 คน คิดเป็นร้อยละ 73.79 คน ซึ่งจะเห็นได้ว่าสมาชิกผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีจำนวนไม่ครบ

ทั้ง 100 เปอร์เซ็นต์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด ว่า เป็นเพราะเหตุใด สมาชิกจึงไม่สนใจใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด
2. เพื่อศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด

วิธีการดำเนินวิจัย (Research Methods)

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด ” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงผสมผสาน ประกอบด้วยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนโดยศึกษาค้นคว้าจากแนวคิด ทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

1. ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยในการศึกษาดังนี้

1.1 ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 เชิงปริมาณ คือ พนักงานองค์การเภสัชกรรมที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด จำนวน 3,097 คน และได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 354 คน โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน (1973)

1.1.2 เชิงคุณภาพ คือ พนักงานองค์การเภสัชกรรมที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด จำนวน 20 คน เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

1.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ การมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด โดยบูรณาการจากแนวคิดและทฤษฎีของ โคเฮนและอัทซอพฟ์ โดยได้อธิบายและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในด้านรูปแบบของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านการตัดสินใจ 2.ด้านการดำเนินงาน 3.ด้านการรับผลประโยชน์และ 4.ด้านการประเมินผล

1.3 ขอบเขตด้านสถานที่ การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะองค์การเภสัชกรรม จำกัด ตั้งอยู่ที่ 75/1 องค์การเภสัชกรรม แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400

1.4 ขอบเขตด้านเวลา การวิจัยครั้งนี้เริ่มตั้งแต่ เดือน กันยายน 2562 ถึงเดือน เมษายน 2563

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เชิงปริมาณ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยบุคคล เป็นคำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของพนักงาน องค์การเภสัชกรรมที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด และลักษณะคำถาม เป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการ สหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด” มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (1932) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาค่าน้ำหนัก ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด โดย บูรณาการจากแนวคิดและทฤษฎีของ โคเฮนและอัสฮอฟฟ์ (1997) ในเรื่องรูปแบบของการมีส่วนร่วม 4 ด้าน คือ 1) ด้านการตัดสินใจ 2) ด้านการดำเนินงาน 3) ด้านการรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะแนวทางในการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้ง คณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด

เชิงคุณภาพ แบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นการตั้งคำถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร นิยามศัพท์ และงานวิจัย เกี่ยวข้องรวมทั้งระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์เพื่อหาแนวทางในการกำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

2.2.2 สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำรูปแบบของการมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านการตัดสินใจ 2.ด้านการดำเนินงาน 3.ด้าน การรับผลประโยชน์และ 4.ด้านการประเมินผล มากำหนดเป็นข้อคำถาม

2.2.3 กำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของข้อคำถามโดยการสังเคราะห์การมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด ออกมาเป็นข้อคำถามวัดระดับ จำนวน 20 ข้อ

2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.3.1 การหาค่าความเที่ยงตรง นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ส่วนข้อใดมีค่าน้อยกว่า 0.5 ผู้นำวิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนั้น ข้อคำถามทุกข้อจึงผ่านความเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้ตรวจสอบและเห็นว่ามีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาครอบคลุมในแต่ละด้านและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้ว

2.3.2 การหาค่าความเชื่อมั่น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะวิจัย จำนวน 30 ชุด แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการทดสอบประเภทการวิเคราะห์รายข้อ เพื่อทดสอบว่าข้อคำถามแต่ละข้อในแบบทดสอบสามารถยอมรับได้หรือไม่ หลังจากนั้นจึงพิจารณาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ด้วยวิธีการ ของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) (1984) ทั้งนี้ วิเคราะห์แบบสอบถามด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยพบว่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ที่ได้จากข้อคำถามในภาพรวมทั้งฉบับ และแยกในรายด้านมีค่ามากกว่า 0.8 ซึ่งถือว่ามากกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำของระดับความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้ ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.94

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากทางบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตหน่วยงานในการแจกแบบสอบถามให้กับพนักงานองค์การเภสัชกรรมที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด

3.2 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกให้กับพนักงานองค์การเภสัชกรรมที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนดไว้ คือ 354 คน โดยทำการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มประชากรจนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างและได้อธิบายเหตุผลการทำวิจัยและวิธีการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ และรอรับกลับคืนหลังจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว

3.3 ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืนจำนวน 354 ชุด แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็นร้อยเปอร์เซ็นต์แล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อประมวลผลข้อมูลที่ได้จัดเก็บและคำนวณหาค่าสถิติแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตาราง

ประกอบความเรียง และนำผลการศึกษาที่วิเคราะห์ที่ได้มาสรุปผลการวิจัยพร้อมทั้งอภิปรายผลและเขียนข้อเสนอแนะ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิดผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับสถิติที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูล และการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการนำเสนอข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาโดยนำมาบรรยายถึงลักษณะของข้อมูลที่เก็บมาได้ทั้งในรูปแบบของตาราง ข้อความ แผนภูมิหรือกราฟต่าง ๆ และค่าสถิติต่าง ๆ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ผลการวิจัย (Research Methods)

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.80 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 45.20 ส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.27 รองลงมามีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 22.03 และน้อยที่สุดมีอายุ 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.36 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 54.80 รองลงมามีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 35.31 และน้อยที่สุดมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 9.89 รวมถึงรายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน สูงกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.80 รองลงมามีรายได้ต่อเดือน 10,000-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 28.53 และน้อยที่สุดมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 2.26

2. ระดับการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด

ระดับการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.27

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด โดยรวม 4 ด้าน

การมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.ด้านการตัดสินใจ	3.72	0.81	มาก
2.ด้านการดำเนินงาน	2.71	1.11	ปานกลาง
3.ด้านการรับผลประโยชน์	3.49	0.78	มาก
4.ด้านการประเมินผล	3.14	0.89	ปานกลาง
รวม	3.27		ปานกลาง

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน

พนักงานองค์การเภสัชกรรมมีส่วนร่วมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย นั่นคือ พนักงานองค์การเภสัชกรรมมีส่วนร่วมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	สถิติทดสอบ	โดยรวม 4 ด้าน	ด้านการตัดสินใจ	ด้านการดำเนินงาน	ด้านการรับผลประโยชน์	ด้านการประเมินผล
ระดับการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	3.27	3.72	2.71	3.49	3.14

4. ข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด

ด้านการตัดสินใจ คือ ควรมีการรณรงค์ ส่งเสริมให้พนักงานองค์การเภสัชกรรมที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง โดยที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งควรมีการหาเสียงประชาสัมพันธ์ให้พนักงานองค์การเภสัชกรรมทราบอย่างทั่วถึง **ด้านการดำเนินงาน** คือ ควรมีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เชิญชวนพนักงานองค์การเภสัชกรรมรุ่นใหม่ ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน **ด้านการรับ**

ผลประโยชน์ คือ ควรมีนโยบายเพิ่มสวัสดิการเงินปันผล มีการให้บริการที่รวดเร็ว และ**ด้านการประเมินผล** คือ ควรเปิดโอกาสให้พนักงานองค์การเภสัชกรรมที่เป็นสมาชิกได้แสดงความคิดเห็นในการดำเนินงาน และแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบาย

5. ปัญหาและแนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด

1) ปัญหาการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด

ด้านการตัดสินใจ คือ พนักงานองค์การเภสัชกรรมไม่ศึกษาข้อมูลประวัติและนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยเลือกผู้สมัครด้วยความรู้สึกส่วนตัวมากกว่าการพิจารณาจากความรู้ ความสามารถ และผลงาน **ด้านการดำเนินงาน** คือ การดำเนินงานเป็นบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสหกรณ์ฯ แต่คณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ขาดความรู้ ความสามารถในการดำเนินงาน ขาดการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้พนักงานองค์การเภสัชกรรมรุ่นใหม่ ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ **ด้านการรับผลประโยชน์** คือ พนักงานองค์การเภสัชกรรมมักมองที่ผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าผลประโยชน์

ส่วนรวม แต่ไม่เข้าใจขั้นตอนการบริหารจัดการ **ด้านการประเมินผล** คือ พนักงานองค์การเภสัชกรรมขาดการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ และขาดการประเมินผลการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ

2) แนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด

ด้านการตัดสินใจ คือ พนักงานองค์การเภสัชกรรมควรใช้สิทธิเลือกผู้สมัครที่ตนชื่นชอบ โดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นหลัก **ด้านการดำเนินงาน** คือ คณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ควรมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้พนักงานองค์การเภสัชกรรมรุ่นใหม่ ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ **ด้านการรับผลประโยชน์** คือ พนักงานองค์การเภสัชกรรม ควรได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ หน้าที่ และความรับผิดชอบในการร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ **ด้านการประเมินผล** คือ คณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ควรมีนโยบายส่งเสริม สนับสนุนให้มีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ รวมถึงอธิบายให้ทราบถึงผลของการเลือกคณะกรรมการฯ ที่ไม่มีความรู้ ความสามารถ และขาดคุณธรรม

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ระดับการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด

ผลการวิจัย พบว่า พนักงานองค์การเภสัชกรรมมีส่วนร่วมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า พนักงานองค์การเภสัชกรรมให้ความสำคัญต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด แต่เนื่องจากพนักงานองค์การเภสัชกรรมมีภารกิจหน้าที่งานประจำที่จะต้องปฏิบัติ จึงส่งผลให้ไม่ใส่ใจในการมีส่วนร่วมการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ และไม่ใส่ใจประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ เท่าที่ควร

2. ปัญหาการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด

ด้านการตัดสินใจ พนักงานองค์การเภสัชกรรมไม่ศึกษาข้อมูลประวัติและนโยบายของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า พนักงานองค์การเภสัชกรรมให้ความสำคัญในตัวบุคคลมากกว่าแนวคิด และนโยบายการดำเนินงาน **ด้านการดำเนินงาน** คณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ขาดการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้พนักงานองค์การเภสัชกรรมรุ่นใหม่ ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า คณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ค่อนข้างในการดำเนินงานกับบุคคลกลุ่มเดิม ๆ ที่มีประสบการณ์การดำเนินงาน หรือผู้ที่ดำรงตำแหน่ง

ทางการบริหารมากกว่าที่จะดำเนินงานร่วมกับเด็กรุ่นใหม่ ๆ **ด้านการรับผลประโยชน์** พนักงานองค์การเภสัชกรรมมักมองที่ผลประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับ แต่ไม่เข้าใจการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า พนักงานองค์การเภสัชกรรมบางท่านให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ขาดความเอาใจใส่ต่อส่วนรวม ไม่มีความเสียสละ ขาดจิตสาธารณะ **ด้านการประเมินผล** พนักงานองค์การเภสัชกรรมขาดการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ของคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ขาดการประเมินผลการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า พนักงานองค์การเภสัชกรรมไม่เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับการประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสหกรณ์ฯ จึงส่งผลให้ไม่เอาใจใส่ในการติดตามผลการดำเนินงานของคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ

3. แนวทางการมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด

ด้านการตัดสินใจ ควรมีการรณรงค์ ส่งเสริมให้พนักงานองค์การเภสัชกรรมที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง โดยผู้สมัครรับเลือกตั้งควรมีการหาเสียงประชาสัมพันธ์ให้พนักงานองค์การเภสัชกรรมทราบอย่างทั่วถึง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การเลือกตั้งถึงแม้จะเป็นสิทธิเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยแต่บุคคลผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งควรมีการคำนึงถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วย **ด้านการดำเนินงาน** ควรมีการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เชิญชวนพนักงานองค์การเภสัชกรรมรุ่นใหม่ ๆ ให้เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า พนักงานองค์การเภสัชกรรมรุ่นใหม่ ๆ ต้องการเรียนรู้และหาประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน **ด้านการรับผลประโยชน์** สมาชิกควรได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาคกัน มีการให้เกียรติซึ่งกันและกัน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า พนักงานองค์การเภสัชกรรมต้องการได้รับการยอมรับจากผู้อื่น **ด้านการประเมินผล** ควรเปิดโอกาสให้พนักงานองค์การเภสัชกรรมที่เป็นสมาชิกมีการตรวจสอบพฤติกรรมของคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ โดยให้คณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ รายงานผลการปฏิบัติงานที่ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า การตรวจสอบพฤติกรรมของคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ เพราะเป็นควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง และเป็นไปเพื่อความโปร่งใสในการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ด้านการตัดสินใจ พบว่า การมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมด้านการตัดสินใจต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ดังนั้น องค์การเภสัชกรรมควรสนับสนุนให้พนักงานองค์การเภสัชกรรมได้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งให้ทุกครั้ง และรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้พนักงานองค์การเภสัชกรรมที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ใช้สิทธิเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนชื่นชอบโดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นหลัก

ด้านการดำเนินงาน พบว่า การมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมด้านการดำเนินงานต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น คณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ควรมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้พนักงานองค์การเภสัชกรรมรุ่นใหม่ ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ **ด้านการรับผลประโยชน์** พบว่า การมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมด้านการรับผลประโยชน์ต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ควรเพิ่มนโยบายช่วยเหลือพนักงานองค์การเภสัชกรรมในด้านต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น **ด้านการประเมินผล** พบว่า การมีส่วนร่วมของพนักงานองค์การเภสัชกรรมด้านการประเมินผลต่อการเลือกตั้งคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด มีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น คณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ควรมีนโยบายส่งเสริม สนับสนุนให้มีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ และเปิดโอกาสให้พนักงานองค์การเภสัชกรรมที่เป็นสมาชิกได้แสดงความคิดเห็นในการดำเนินงาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด

2.2 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์

2.3 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์องค์การเภสัชกรรม จำกัด

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัญญาณัฐ เทียนหล้า. (2560). “แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์นักข่าวกรองแห่งชาติ จำกัด”. **ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามพิษณุโลก.
- จักรวาล สุขไมตรี. (2559). “วัฒนธรรมองค์กรตามหลักสังคหวัตถุ 4”. **วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**. 5 (2): 139-140.
- ชัยมน กำแสง. (2558). “การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานมาตรฐานในสถานสงเคราะห์คนพิการ”. **วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม**. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มนตรีศักดิ์ รัชศรี. (2554). “การมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่นของประชาชนบ้านหนองไผ่ ตำบลหนองไผ่ อำเภอรวยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด”. **ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์การปกครอง**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

- อรรณณ เกิดจันทร์. (2557). “การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ป่าชายเลนคลองโคกน จังหวัดสมุทรสงคราม”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยว. คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม: มหาวิทยาลัยธุรกิจ.
- อัสวเทพ ศุภเจริญกุล, เกษตรชัย และหิม. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนคองหงส์ จำกัด อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 37 (1): 61.